

Cơm và Phở

Gã Siêu

Trong một số báo gần đây, gã đã phân tích lời các cụ ta ngày xưa đã bảo :
- Ông ăn chả, bà ăn nem..

Đại khái có nghĩa là :
- Nếu ông có bồ nhí, thì bà cũng phải có kếp nhỏ.

Nói như vậy, thì hơi bị oan cho quý bà quý cô một tí, bởi vì người phụ nữ thường sống bằng cả trái tim của mình và tình yêu đối với họ bao giờ cũng chiếm địa vị số một. Do đó, họ thường chung thủy và ít khi đi hoang trong tình yêu.

Còn đờn ông con giai thì khác. Tục ngữ cũng đã bảo :
Đờn ông những tám lá gan.
Lá ở cùng vợ, lá toan cùng người.

Vì thế, chuyện ăn nem của các ông chồng xem chừng có vẻ chẳng đáng dừng, ai mà muốn thế, chẳng qua là bị ép uổng, Giời bắt thế. Thực vậy, khung cửa đầu tiên để cho tình yêu đi vào người đờn ông thường là con mắt. Người đờn ông dễ bị hớp hồn bởi vẻ đẹp bên ngoài. Chẳng thế mà "ranh ngôn thời nay" đã bảo :

- *Lập gia đình giống như đi ăn nhà hàng với bạn bè. Bạn gọi món bạn muốn, nhưng khi nhìn thấy những gì người khác gọi, bạn lại ước chi mình đã gọi giống như vậy.*

Câu ranh ngôn này thực đúng với kinh nghiệm, với qui luật của muôn đời:
- *Vợ người thì đẹp, vẫn mình thì hay.*

Trong những năm gần đây, báo chí tại Việt Nam không còn dùng cái phạm trù "chả và nem" nữa, bởi vì nó đã xưa rồi Diễm ơi, nhưng lại thích dùng cái phạm trù "cơm và phở". Cơm ám chỉ bà xã, còn phở ám chỉ bồ nhí.

Gã xin ghi lại nơi đây những lời phát biểu thật hăng tiết vệt trong cuộc đấu láo vung vít tại một câu lạc bộ "bồ nhí". Mấy ông to gan lại bạo phổi, muốn thiết lập phòng nhì, đã vượt chòm râu dê của mình mà xuất khẩu thành thơ. Ông thì ngâm nga :

*Vợ là địch,
Bồ bịch mới là ta.
Khi chiến sự xảy ra,
Ta buộc về với địch,
Nằm trong lòng địch,
Rục rịch ta nhớ ta.*

Có ông lại cười khà khà mà ví ví von von:
*Sáng đèo cơm đi ăn phở.
Trưa hăm hờ rước phở đi ăn cơm.
Chiều cơm về nhà cơm, phở về nhà phở.
Tối nằm với cơm, nghe thơm thơm mùi phở.*

Nói thế thì nói, nhưng vẫn phải luôn luôn đề cao cảnh giác:

Vợ là... "com nguội" của ta,

Nhưng là... "phở tái" của cha láng giềng!!!

Hôm nay, gã xin dựa vào một tài liệu bất ngờ chụp được ở đâu đó để phân tích về những cái lợi và những cái hại của cơm và của phở.

1/ Nhận định thứ nhất, đó là cơm thường được ăn khi đói, còn phở thường được ăn khi...thích.

Thực vậy, thiên hạ thường bảo:

- Con người ăn để mà sống, chứ không sống để mà ăn.

Như một chiếc máy, muốn chạy tốt thì cần phải nạp đủ nhiên liệu, con người cũng vậy, chính khi ta ăn là lúc ta nạp nhiên liệu vào cho cơ thể, nhờ đó cơ thể mới có thể lao động. Như thế, ăn trở thành một sinh hoạt chính yếu nơi con người. Ta phải vất vả, bới đất nhặt cỏ, *đổ mồ hôi sôi nước mắt* mới tìm được chén cơm manh áo cho bản thân và gia đình.

Tuy nhiên, nếu nghĩ rằng: sống để mà ăn, thì chuyện đời lại mang một ý nghĩa khác. Lúc bấy giờ, người ta sẽ ăn cho khoái khẩu. Thánh Phaolô cũng đã than rằng:

- Họ lấy cái bụng của mình làm chúa.

Bình thường, nếu đói thì phải ăn, bằng không, tay chân sẽ bủn rủn, thậm chí con ruồi đậu vào mép cũng chẳng buồn xua. Lúc ấy, bỗng cảm thấy mình là "người Việt mắt hoa" chính hiệu con nai vàng ngơ ngác, hay lại cảm thấy như có cả một sư đoàn kiến đang lổm ngổm bò trong bụng.

Đối với người Việt Nam, thực phẩm được nhồi nhét vào cái bao tử rỗng tuếch lúc bấy giờ thường là cơm. Chín hạt gạo mới được một hạt cơm:

- Ai ơi bưng bát cơm đây,

Đẻo thơm một hạt, đắng cay muôn phần.

(híc, Chính xác. Lỡ dại nếm có 1 miếng dẻo thơm, bây giờ cay đắng khôn nguôi)

Tóm lại, cơm thường được ăn khi đói, còn phở thường được ăn khi...thích. Cũng vậy, khi hứng tình nổi lên, nhất là trong túi lại rủng rinh có một nắm tiền, anh chồng chán cơm bèn đi tìm...phở ở khách sạn, quán bia ôm hay cà phê đèn mờ để xơi cho đã thèm.

2/ Nhận định thứ hai, cơm - đơn giản, phở - đa dạng.

Thực vậy, chỉ việc vo gạo và cho vào nồi, rồi đổ nước và đun lên, thế là xong ngay một nồi cơm. Đơn giản chỉ có vậy.

Hơn thế nữa, ngày nào ta cũng xơi cơm, ít là hai lần, thành thử cơm trở thành một thứ thực phẩm quá quen thuộc. Thậm chí, đôi lúc vì quá quen thuộc mà hóa ra nhàm chán.

Trong lúc nhàm chán, "ngấy đến tận cần cổ", thấy cơm mà nuốt chẳng vô, đi qua một tiệm phở, chỉ cần ngửi thấy cái hương vị thơm tho bốc lên từ thùng nước lèo, là nước miếng đã đầy tràn cả miệng. Phở thật tuyệt vời và đa dạng.

Trước hết, phở đa dạng về chủng loại.

Ở miền Nam già thấy có phở gà, phở bò. Riêng về phở bò, thì có phở tái và phở chín. Nhưng ở miền Bắc, có lần đi chơi vịnh Hạ Long, bất ngờ ghé vô một quán bên đường để ăn sáng, già còn thấy có cả phở vịt và phở ngan nữa. Có lẽ vì sợ bị lây nhiễm bệnh cúm gà, mà thiên hạ đã chế biến thành những thứ phở "tương cận" chẳng ?

Trước năm 1975, tại Sài Gòn có những tiệm phở thật nổi tiếng, đã từng...chui vào văn học sử, vì được ngòi bút của mấy ông văn thi sĩ đã động tới. Thậm chí báo Văn Học còn phát hành cả một số đặc biệt, để chỉ nói về phở mà thôi.

Điêm qua những tiệm nổi tiếng, già thấy người ta ca tụng phở gà ở đường Hiền Vương, phở Tàu Bay ở đường Lý Thái Tổ, phở Quyên và phở 94 hình như ở đường Võ Tánh, Phú Nhuận...Tại những tiệm nổi tiếng này, người ta phải xếp hàng và chờ đợi tới phiên của mình, mới có được một tô phở nóng.

Tiếp đến, phở còn đa dạng về khẩu vị.

Bước vào một tiệm phở, ta có thể gọi tái hay chín. Mà tái thì còn có thể là tái nạm gầu gân, rồi cộng thêm với nước béo.

Trước một tô phở nóng hôi như đang bốc khói, tùy sở thích ta có thể nêm tương đậu và tương ớt, vắt thêm một vài miếng chanh, rồi lại còn ngắt mấy cọng rau thơm mà bỏ vô. Ưc. Quả thực là đậm đà khó quên. Chẳng thế mà phở đã trở thành một món ăn đặc sắc của người Việt Nam ở trong nước cũng như ở ngoài nước. Ngay cả ông Clinton, tổng thống nước Mỹ, khi sang thăm Việt Nam, đã đi bát phở và cũng đã xơi tái một tô phở còn gì.

Hơn thế nữa phở lúc nào cũng Hot - nóng hôi. Hồi đó tới giờ, chỉ nghe nói có com nguội, chứ chưa nghe phở nguội bao giờ.

Chính vì những lý do trên, phở thường thơm tho và hấp dẫn hơn com, ấy là già chưa nói tới những trường hợp gặp sự cố, nồi com bị trên sồng, dưới khô, tứ bề nhão nhoét...thật là chán mớ đời.

Cũng thế, bà xã suốt ngày ở với ta, sáng tối đụng đầu nhau theo kiểu:

Đi ra chỉ mình với ta,

Đi vào thì cũng chỉ ta mới mình.

Miết rồi hóa nhàm hóa chán. Ấy là già chưa nói tới trường hợp có những bà vợ, một khi đã "đưa chàng về dinh" thì không còn lo lắng tới ngoại hình của mình nữa. Trước kia chải chuốt bao nhiêu, thì bây giờ lại lồi thoi lếch thếch bấy nhiêu. Mặt mũi thì lem luốc chẳng còn hình tượng người ta. Áo quần thì xóc xếch ống cao ống thấp:

Suốt ngày ta tắm ao ta,

Tắm hoài tắm mãi hóa ra đen sì.

Hỏi ra mới biết là vì

Ba năm nước vẫn kiên trì không thay.

Trong khi đó, bồ nhí thì lại đa dạng về cách thức ăn mặc và chiều chuộng, thành thử "cuốn hút" hơn, khiến ông chồng cứ chết mê chết mệt, chứ chẳng phải bùa mê thuốc lú nào cả.

3/ Nhận định thứ ba, cơm ăn ở nhà, phở la cà ngoài quán,

Quán thường thì vui hơn ở nhà. Bầu không khí ở nhà thường tẻ nhạt, nhất là khi bà vợ mắc phải chứng bệnh...than. Ông chồng suốt ngày vất vả làm việc để kiếm tí tiền cơm, như cánh chim tha mồi về tổ. Về tới tổ, chỉ muốn được nghỉ ngơi, được chiều chuộng cho bỏ công lao động vất vả. Vừa thò đầu vào nhà là đã ướm đầm những điệp khúc mùa mưa. Nào là thời buổi gạo châu củi quế, vật giá leo thang. Nào là con cái ngang bướng ngỗ nghịch. Nào là bệnh tật đau yếu...Thôi thì trăm thứ bà giảng.

Tẻ nhạt đã đành, mà nhiều khi còn trở nên căng thẳng và ngọt ngào. Chẳng hạn như khi bất đồng ý kiến với nhau về chuyện mua sắm hay về chuyện dạy bảo con cái. Như khi bà xã bị bẻ hụi, vay mượn tùm lum nên nợ nần cứ giáng xuống trên đôi vai gầy guộc.

Ở quán người ta được tự do ăn to nói lớn, tự do cười đùa thỏa thích, nhất là khi gặp được mấy tên bạn chí cốt nữa, tha hồ mà "xả sù bắp", cộng thêm vào đó mấy cô chiêu đãi viên cứ lượn qua lượn lại trong bộ áo quần quá hoàn cảnh thì cứ như là lạc chốn thiên thai.

Từ gặp mỗi để bỏ vào miệng ta, nâng hộ cốc để đổ bia vào mồm ta, cho vay bờ vai tựa đầu, cho mượn đùi nguyên cặp để gác chân, rồi lại còn khăn nóng khăn lạnh... các cô cứ sẵn sàng chịu đựng tất tả. Thảo nào mấy ông cứ vất óc ra một ngàn lẻ một lý do để đối gạt các bà, nào hội nào họp, nào chiêu đãi, nào tiếp khách đón sếp...tha hồ mà ghé quán.

Cho tới lúc này thì phở đang chiếm phần ưu thế, dầu vậy cuộc đời bao giờ cũng có những chữ "nhưng" chết tiệt của nó. Chính vì những chữ Nhưng "chết tiệt" này mà cơm dần dần lấy lại được vị trí cạnh tranh số một của mình.

4/ Nhận định thứ tư, cơm thường được bảo quản kỹ và không phụ gia bảo quản nên nguy cơ gây ngộ độc thấp, còn phở thường không được bảo quản kỹ và đầy các chất phụ gia nên nguy cơ bị ngộ độc cao.

Thực vậy, cơm được nấu chín và để trên bếp, tới khi ăn mới bắc xuống, nên bữa ăn trong gia đình bao giờ cơm cũng nóng và canh cũng sôi, cho nên rất an toàn và bảo đảm cho sức khỏe. Trong khi đó phở thì...

Cách đây không lâu, báo chí tại Việt Nam đã phanh phui hầu hết những cơ sở làm bánh phở, tại Hà Nội và Saigon, vì muốn cho bánh phở được dẻo, dai và dòn, người ta đã dùng hàn the và thậm chí còn dùng cả "phooc môn" ướp xác chết, mà cho vào bột gạo. Í ẹ. Tất cả đều là những chất độc hại cho cơ thể.

Thêm vào đó, thịt dư từ ngày hôm qua, bây giờ được tái phối trí bằng cách nấu lại cho thực khách xoi. Hay thịt được thái ra, để khơi khơi giữa trời và đất, mặc cho bụi bặm từ xe cộ và những người qua lại trên đường cuốn theo chiều gió mà bám vào.

Rồi ngay trong tiệm phở, ngổn ngang trên sàn những giấy lau bát, chùi miệng, những cọng rau không còn lá và cả những đờm rãi người ta khạc nhổ mà tương xuống. Ặc Ặc.

Có lần gã quan sát thấy vì đông khách, nên ông đầu bếp mò hôi mò kê nhẽ nhại vô tư rót vào thùng nước lèo cùng đồng thịt thái sẵn.

Sống trong gia đình với bà xã, ta không sợ bị lây nhiễm bệnh tật, mà hơn thế nữa, còn được o bế về sức khỏe một cách tận tình và chu đáo:

*Dù không sinh để ra ta,
Nhưng công nuôi dưỡng thật là lớn lao.
Khi ta đau ốm xanh xao,
Vợ lo chăm sóc hồng hào khỏe ngay.*

Chẳng thế mà để chống lại với những chứng bệnh do tệ đoan xã hội gây nên, người ta đang hô hào trở về nếp sống chung thủy, một vợ một chồng. Chứ còn lang bang hết cô này tới cô kia, không sớm thì muộn cũng sẽ rơi vào tình trạng liệt kháng nặng nề và trầm trọng.

Ngày xưa người ta thường nói đến những chứng bệnh nguy hiểm như phong tình, hoa liễu, giang mai...Vi trùng "gỗ nô" được phe chị em ta trao ban cho ta, để ta lại đem về tặng cho bà xã ta, gây nên hệ lụy đốn đau cho con cháu mai hậu.

Tuy nhiên, những chứng bệnh đã từng vang bóng một thời, đã từng làm mưa làm gió ấy, dường như đã chìm vào dĩ vãng, bởi vì hiện nay người ta đang ngán ngẩm trước cơn bệnh thế kỷ, cơn bệnh Sida vốn chưa có thuốc chữa.

5/ Nhận định thứ năm, ăn cơm ăn bao nhiêu cũng được và lại đỡ tốn tiền. Còn khi ăn phở, ta chỉ được ăn theo một chế độ nào đó và luôn phải...xùy tiền ra.

Đúng thế, cuối tháng lĩnh lương, ta chỉ việc hân hoan đem về giao nộp cho bà xã, còn mọi sự linh kinh khác như tính toán cộng trừ nhân chia...bà xã sẽ phải lo tất tật.

Lúc bấy giờ ta có thể vênh chòm râu cá chốt lên mà phán:

*Thế sự thăng trầm quân mặc vấn. (Chuyện đời lên xuống anh hỏi làm gìê)
Hay rít một điếu thuốc lào rồi "quắc mắt khinh đời cái bộ anh".*

Đến bữa, ta chỉ việc xơi, xơi bao nhiêu cũng được. Thậm chí xơi cho đến độ căng rốn cũng chẳng ai bảo sao. Có khi còn được khuyến mãi thêm vài chén.

Trong khi đó, lỡ đèo bèng bồ nhí ta phải lo toan mọi sự từ A tới Z, từ nơi ăn chốn ở, những nhu cầu chính yếu của kiếp người cho tới cả những phụ tùng linh kinh của đờn bà con gái. Tất cả đều lệ thuộc vào cái vấn đề "đầu tiên". Nếu không có những thủ tục đầu tiên này, thì e rằng ta sẽ bị bồ nhí đá văng cái rụp. Và nếu ví ta yếu, thì đừng ai người ấy đi, bởi vì tình nghĩa đôi ta chỉ có thế mà thôi. Nói cách khác, phở tốn tiền hơn cơm, nên ta chỉ có thể ăn phở khi ví ta đã căng phồng mà thôi.

Tóm lại, khi không có tiền ta vẫn có thể về nhà ăn cơm, chứ đừng đại dột vác cái bản mặt tới tiệm phở. Ăn phở thiếu? Làm gì có.

Phở làm cho ta tốn tiền hao bạc đã đành, mà nhiều lúc phở còn làm cho ta thân bại danh liệt. Không thiếu gì những ông tai to mặt lớn, chỉ vì nghe theo những lời đường mật của bồ nhí, hay chỉ vì không đủ khả năng cung phụng cho những nhu cầu của bồ nhí, nên đã can đảm ăn hối lộ, anh dũng biến thủ công quỹ, để rồi bây giờ âm thầm nằm trong nhà đá bóc lịch, "vất chân lên trán" mà ngẫm nghĩ chuyện đời.

6/ Và sau cùng, nhận định thứ sáu đó là cơm thì ta phải ăn thường xuyên, còn phở thì không nhất thiết phải là như thế.

Như trên gã đã xác quyết: Cơm chính là thức ăn thường xuyên, mỗi ngày ta đều phải dùng tới hai ba lần ở nhà. Còn phở thì khác, xuân thu nhị kỳ ta mới đến tiệm. Thậm chí có người cả đời vẫn chưa biết mùi phở là như thế nào mà vẫn sống to sống khỏe.

Chứ nếu thử ăn phở dăm bữa liền, thế nào ta cũng cảm thấy xót ruột và nóng cả người, nóng âm ỉ từ trong lục phủ ngũ tạng, để rồi tìm về với cơm là món ăn truyền thống..

Chính vì thế, ta có thể kết luận một cách mạnh mẽ như sau :

Dù phở hấp dẫn hơn cơm, nhưng chỉ có thể ăn cơm trừ phở, chứ chẳng thể nào sực phở thay cơm.

Sau những bước chân hoang, cặp kè với bò nhí, thế nào cũng có lúc bản năng cơm thức giấc. Ấy là chưa nói tới tình huống ta bắt đắ dĩ phải ở ngoài vòng phở phủ sóng vì hết tiền, vì ốm đau hay vì thân bại danh liệt...Không sớm thì muộn, những ông chồng bạc bẽo ấy cũng sẽ ca bản "Tung cánh chim tìm về tổ ấm...".

Chả biết lúc bấy giờ bà xã có còn đủ khoan dung mà tha thứ cho hay không mà thôi.

Ý thức được những tình huống nào nùng và bi đát do phở gây nên, không chi bằng bây giờ, hồi những ông chồng "yêu vầu", ta hãy quyết tâm trở thành những ông xã...ngoan:

*Chồng em không thích ăn quà,
Đi đâu cũng thích về nhà ăn cơm.
Con bò trợn kiếp nhai rom,
Chồng em trợn kiếp "nhai" cơm...ở nhà.*

Tới đây gã xin mượn mấy dòng thơ... thân của một tác giả tên là Linh Cơ, như một kết luận :

*Hạnh phúc thay đời ta có "cơm",
Những người chồng tốt được danh thơm,
Đều nhờ "cơm" cả, yêu "cơm" lắm,
Đi đâu xa rồi cũng nhớ "cơm".*

*Mấy ông hư chẳng thiết gì "cơm",
Ăn bánh trả tiền", "phở" ngọt thơm,
Đã "quen mùi thấy mùi ăn mãi",
Đầy bụng về nhà chán bỏ "cơm".*

*Mong ai cũng một dạ cùng "cơm",
Ăn mãi ngon lành, mãi ngọt thơm,
"Cơm" tẻ no, "phở" cho chả thiết,
Đi đâu xa cũng nhớ về "cơm".*

Gã Siêu